

White Paper:

Återvinning av uttjänta däck – en resursfråga

I dag konsumerar vi jordens resurser på ett sätt som inte är hållbart. Därför måste våra resurser, som materialen i utslitna däck, återanvändas i mycket högre grad än i dag.

Ragn-Sells vill att återvinning av däck ska bli ett föredöme för effektiv resurshushållning i omställningen till en cirkulär ekonomi. Idag avgör däckens kemiska sammansättning i hög grad möjligheterna att återanvända materialen på olika sätt. Det gäller såväl lagkrav och tekniska begränsningar som vilka användningar som är bäst ur ett resursperspektiv.

För att återvinning av däck ska nå sin fulla potential anser Ragn-Sells att producentansvaret för däck måste omformuleras och styrmedel införas som ställer krav på att återvunnet däckmaterial används vid tillverkningen av nya däck.

Målet för Ragn-Sells arbete:

- *Att återanvändningen av uttjänta däck ska bidra, i så stor utsträckning som möjligt, till minskade uttag av jungfruliga resurser genom mer resurseffektiva kretslopp.*
- *Att valet av användningsområden för återvunnet däckmaterial ska bidra till så hög cirkularitet som möjligt.*
- *Att styrmedel införs som ställer långsiktiga krav på däcktillverkarna att använda återvunnet däckmaterial i sin tillverkning.*
- *Att producentansvaret för däck omarbetas för att gynna utvecklingen mot att mer återvunnet däckmaterial vid tillverkning av nya däck.*
- *Att valet av användningsområden för återvunnet däckmaterial ska minimera riskerna för miljön och för människors hälsa.*

1. Resursfrågan

Ragn-Sells vill att återanvändningen av uttjänta däck ska bidra i så stor utsträckning som möjligt till minskade uttag av jungfruliga resurser genom mer resurseffektiva kretslopp.

Bakgrund

Cirkulär ekonomi och resurshushållning innebär en övergång till ett nytt produktionssystem för varor och tjänster, som bygger på förnyelsebar energi och ett hållbart uttag av jungfruliga naturresurser. Ragn-Sells har höga ambitioner om att återvinning av uttjänta däck ska bli ett föredöme inom effektiv resurshushållning i omställningen till en cirkulär ekonomi med resurseffektiva och säkra kretslopp.

För samhället förutsätter en sådan omställning ett förändrat synsätt, där fokus flyttas från att minimera avfallet till att i stället hushålla med de begränsade resurser vi har.

Vår ståndpunkt

I dag används ett däck till en personbil ungefär 4,5 år innan det blir utslitet. För att inte ta ut mer resurser än jordklotet klarar av behöver de uttjänta däcken fortsätta att göra nytta i samhället i många år till. Genom att använda uttjänta bildäck som råvara till nya produkter kan uttaget av jungfruliga resurser som kol, malm, olja och gummi minskas. Dessa miljöbesparingar måste bli tydliga och mätbara till dess att utvecklingen och lagstiftningen går mot att gamla däck blir nya.

För att detta ska bli verklighet krävs ett modernare regelverk som utgår från ett helhetsperspektiv, som sätter den totala nyttan i centrum. Det kräver att reglerna tar hänsyn till materialens hela livscykel.

Därför måste dagens styrmedel ändras, så att marknadsförutsättningarna för återvunna material blir detsamma som för jungfruliga material. I dag gynnas de jungfruliga materialen, exempelvis genom reducerade skatter vid brytning. Det är först när lagar, regler och incitament utgår från total miljöpåverkan, med samma förutsättningar för jungfruliga och återvunna material, som vi kan styra mot ett samhälle som hushåller med jordens resurser.

Utgångspunkten för Ragn-Sells arbete är att hitta nya användningsområden för cirkulerade material där lösningen verkligen ersätter jungfruliga material.

2. Cirkularitet

Ragn-Sells vill:

- att valet av användningsområden för återvunnet däckmaterial ska bidra till så hög cirkularitet som möjligt, samt
- att styrmedel införs som ställer långsiktiga krav på däcktillverkarna att använda återvunnet däckmaterial i sin tillverkning, samt

- att producentansvaret för däck ska omarbetas för att gynna utvecklingen mot att mer återvunnet däckmaterial används vid tillverkning av nya däck.

Bakgrund

För att nå längre mot cirkularitet genom nya användningar av återvunnet material behövs värdekedjor, som innebär att materialet kan användas flera gånger på ett lönsamt sätt. Helst bör detta ske genom så kallad funktionell återvinning, framförallt genom att gamla däck används för att tillverka nya däck. Behovet av jungfruliga resurser kan minskas ännu mer om värdekedjan sedan förlängs ytterligare.

I praktiken är det dock ofta svårt att uppnå funktionell återvinning. En orsak är att grundläggande förutsättningar ofta hinner ändras från tidpunkten då en produkt ursprungligen tillverkas till dess att den är uttjänad och blir avfall. Det kan exempelvis handla om att vissa kemiska ämnen förbjuds eller att produktstandarden hinner ändras. Omställningen till funktionell återvinning av däck kommer att ta lång tid och under tiden kommer vi att behöva flera olika alternativa lösningar, så som till exempel ersättning av fossila energikällor.

Vår ståndpunkt

På kort sikt kan ökad cirkularitet uppnås genom att såväl produkter som lösningarna för själva återvinningen av däck möjliggör ytterligare återvinning och därmed en längre värdekedja. För Ragn-Sells är en viktig del av detta att erbjuda återtagande när en produkt är uttjänt, alltså ta ansvar för att produkten hämtas och återvinns på ett bra sätt utan att köparen behöver hitta en egen lösning.

På lång sikt är målet alltid funktionell återvinning, eftersom det i allmänhet leder till den absolut största besparingen av jungfruliga naturresurser. EU har fört upp naturgummi på sin lista över kritiska råvaror (CRM, Critical Raw Materials) och behovet av andra råvaror i produktionen av däck ökar. Utformningen av producentansvaret (förordning 1994:1236) för däck är viktigt för att åstadkomma ökad cirkularitet och bör därför skrivas om så att återtagande av däck till nytillverkning är det mest gynnsamma alternativet för miljön. Styrmedel i form av lagstiftningskrav bör också införas som stegrande ställer krav på däcktillverkarna att använda återvunnet däckmaterial i produktionen.

3. Säkerhet och kvalitet

Ragn-Sells vill att valet av användningsområden för återvunnet däckmaterial ska minimera riskerna för miljön och för människors hälsa.

Bakgrund

Samtidigt som återvinningen av uttjänta däck minskar förbrukningen av resurser måste den ske på ett sätt som är säkert för såväl människors hälsa som för miljön. Däck tillverkas efter olika

recept och delvis med olika blandningar av ämnen. Dessutom skiljer sig innehållet åt mellan däck för olika fordonstyper, som personbilar, lastbilar och gruvmaskiner.

Riskerna med materialets kemiska innehåll ska alltid analyseras och bedömas som säkert ur ett hälso- och miljöperspektiv. Det måste också finnas förutsättningar att återanvända materialet på ett säkert sätt, till exempel så att risken för spridning av mikroplaster minimeras.

En avgörande fråga för vilka användningsområden som är bäst ur ett helhetsperspektiv är det uttjänta däckets kvalitet. Ju högre kvalitet, exempelvis lågt innehåll av oönskade kemiska komponenter, desto fler tillämpningar blir lagligt och tekniskt möjliga. Om däckets är av låg kvalitet blir det tvärtom svårare och dyrare att hitta en bra lösning. Dessutom saknas ibland förutsättningar i form av lämpliga analysmetoder för att enkelt ta reda på vilka ämnen däckets innehåller.

Möjligheten till resurseffektiv och säker materialåtervinning är alltså direkt kopplat till däckets kvalitet, liksom till informationen om dess kemiska innehåll.

Vår ståndpunkt

För att säkerställa att återanvändningen är säker måste däckens kemiska innehåll analyseras, så att det blir möjligt att bedöma den faktiska risken vid olika användningsområden. Varje metod för återanvändning av däck ska riskbedömas och utvärderas mot olika exponeringsvägar. Vid behov ska det även finnas instruktioner för en säker användning och återtagande krav.

Lösningen för att uppnå detta är dels noggranna kvalitetskontroller, dels ett arbete för att ständigt förbättra möjligheten till noggrann sortering av däck av olika typer och med olika innehåll. På så vis kan vi säkerställa såväl en ansvarfull återvinning som att däck går till rätt användningsområde efter sina förutsättningar.

Om Ragn-Sells däckåtervinning

Ragn-Sells Däckåtervinning AB är ett dotterbolag till Ragn-Sells AB. Sedan 1995 är det vi som på uppdrag av Svensk Däckåtervinning AB samlar in och återvinner uttjänta däck från alla sorters fordon i Sverige.

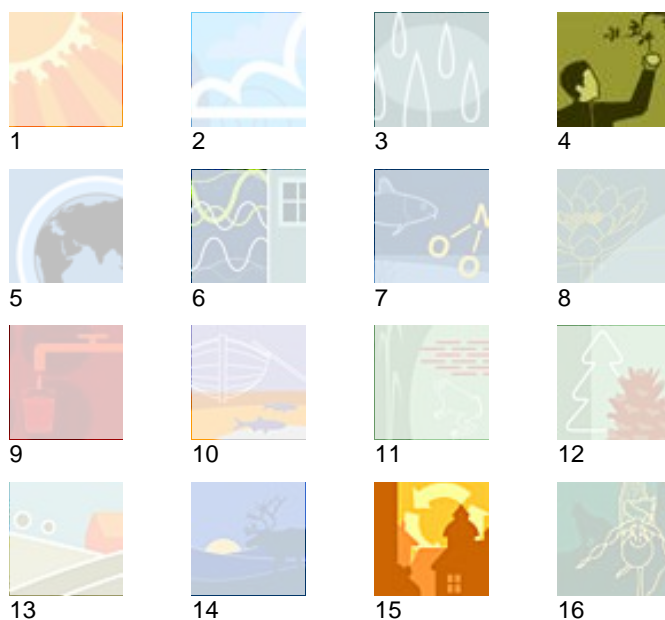
För uttjänta däck gäller i Sverige producentansvar. Det innebär att den som placerar däck på marknaden också måste ta ansvar för hur de hanteras när de tjänat ut. Däckverkstäder och andra aktörer är skyldiga att ta emot uttjänta däck, som vi på Ragn-Sells Däckåtervinning sedan samlar in och återvinner. Kostnaden för detta ingår i den återvinningsavgift som tillverkare och importörer tar ut vid nyförsäljning av däck.

Vi samlar varje år in 150 000 ton däck som rullat färdigt på de svenska och norska vägarna. Av dessa däck tillverkar vi bland annat gummigranulat, som framförallt används i allvädersplaner och asfalt, samt däckklipp som exempelvis används för energiutvinning och anläggningsarbete. En del däck återvinns också som hela däck, som däckbanor och däcksidor.

Koppling till FN:s Hållbara Utveckling Mål (SDG)

Koppling till Sveriges Miljökvalitetsmål

1. Begränsad miljöpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. **Giftfri miljö**
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. **God bebyggd miljö**
16. Ett rikt växt- och vattenliv

Datum 2018-10-24

Godkänd av Pål Hansen
VDRagn-Sells Däckåtervinning

Pär Larshans
Hållbarhetschef, Ragn-Sells

Kontaktperson Pål Hansen
pal.hansen@ragnsells.com

Revisionskommentar: 2021-03-12; *Ändrad kontaktperson.*